



یادمان طلائیہ منطقه عملیاتی خیبر و بدر

اهواز بود. ارتش عراق برای پیشروی به سوی حمیدیه و اهواز، از این معبر نظامی وارد خاک ایران شد و پس از عقب‌نشینی و شکست مقاومت نیروهای مرزی ایران، به سوی جاده خرمشهر- جفیر - کرخه‌کور، پیشروی کرد. طلائیہ یکی از محورهای مهم عملیات‌های خیبر و بدر و کلید حفظ جزایر مجنون در طول جنگ بود. در میان جبهه‌های جنوب، سنگین‌ترین نبردها اول در شلمچه صورت گرفت و بعد در طلائیہ. این منطقه شاهد شهادت مردان بزرگی چون مهدی باکری، حمید باکری و حاج ابراهیم همت بوده است.

پس از طی مسافتی حدود ۴۵ کیلومتر از جاده اهواز - خرمشهر، به سه‌راهی جفیر می‌رسیم. یک جاده فرعی ما را به سمت غرب تا نزدیکی مرز ایران و عراق می‌برد. در کنار مرز، پاسگاه طلائیہ واقع شده است و این منطقه تا شعاع چند کیلومتری معروف به طلائیہ می‌باشد. طلائیہ از توابع بخش هویزه و دهستان بنی‌صالح بوده، در منتھالیہ جنوب‌غربی دشت آزادگان واقع شده است. از جنوب و غرب به کشور عراق و از

پس از پایان جنگ، در این مکان، مقری برای جست‌وجوی پیکر مطهر شهدا دائر شد و در مکانی که تعداد زیادی از پیکرهای شهدا یافته شد، حسینیه‌ای به نام حضرت ابوالفضل العباس^(ع) بنا گردید که در آن پنج شهید گمنام به خاک سپرده شده است. این یادمان در ۸ کیلومتری غرب پاسگاه طلائیہ قدیم و در منتھالیہ جنوب‌غربی مرز (در نزدیکی قسمت دال طلائیہ) و در فاصله ۳۰۰ متری سه‌راهی شهادت قرار دارد. باوجود آنکه عملیات اکتشاف نفت، این مناطق را تاحدی دستخوش تغییر کرده، اما دژها و خاکریزهای عملیاتی در جنوب و غرب این یادمان هنوز مشهود است.

وضعیت منطقه طلائیہ

منطقه طلائیہ در منتھالیہ جنوب‌غربی دشت آزادگان واقع شده است. مرز ایران در محدوده طلائیہ به صورت یک زاویه قائمه است که به آن "دال طلائیہ" گفته می‌شود. یکی از محورهای اصلی حمله عراق در روزهای اول جنگ (۱۳۵۹/۶/۳۱)، محور نشوه - طلائیہ - کوشک -



یادمان طلائیہ در منطقه عملیاتی خیبر و بدر-اسفند ۱۳۹۳.

آنها را تقویت کرد. ارتش عراق با ایجاد خاکریزهای بلند و مقاوم که در اصطلاح نظامی به دژ معروف است و موانع مختلف و متعدد در مقابل آنها؛ از جمله کانال‌های آب و میادین مین و خاکریزهای مختلف و آب‌گرفتگی‌های وسیع، ادعا می‌کرد که خطوط دفاعی بارلو* ایجاد کرده است، ولی تفاوت کاربردی خطوط دفاعی بارلو با دژهای بارلوی عراق در این بود که اعراب مصری نتوانستند از خطوط بارلو بگذرند، ولی رزمندگان اسلام بارلوی عراق را درهم شکستند و به عمق جبهه ارتش بعث عراق نفوذ کردند.

عملیات‌های منطقه طلائیہ

۱. قبل از شروع رسمی جنگ، دشمن در

* در سال ۱۹۶۹ میلادی در جنگ رژیم صهیونیستی علیه مصر، ژنرال حیم بارلو رئیس ستاد ارتش اسرائیل، در ساحل کانال سوئز، دیوارهای بتنی ایجاد کرد که در مقابل حملات نیروهای مهاجم خوب جواب داد و به شکست اعراب انجامید. این دیوارهای غیرقابل نفوذ به خطوط دفاعی بارلو معروف شد.

شرق به کوشک و از شمال به سه‌راهی فتح و چهارراه برزگر محدود می‌شود. در غرب طلائیہ، هورالهیوزہ و سه طرف آن بیابانی خشک است. طلائیہ شب‌های زمستانی سرد و روزهای تابستانی بسیار گرمی دارد و در اواسط فصل گرما، حرارت در این منطقه گاهی از پنجاه درجه سانتی‌گراد می‌گذرد. زمین طلائیہ هموار و سطح آن پوشیده از خاک و رسوب نمک است. در زمان بارندگی و با طغیان آب هور، بخش‌های زیادی از طلائیہ به زیر آب می‌رود و همین امر سبب باتلاقی شدن منطقه در ماه‌های خاصی از سال می‌شود.

بعد از عملیات بیت‌المقدس، ارتش عراق تصمیم به تسلیح زمین و تقویت موانع در کل جبهه‌ها گرفت و در هر منطقه‌ای بنا بر شرایط همان منطقه و مقتضیات مکانی آن اقدام کرد. براین اساس، در منطقه طلائیہ به دلیل هم‌جواری با هورالهیوزہ، آب‌گرفتگی عظیمی ایجاد کرد و در هر کجای این منطقه بنا بر کار کارشناسانه، موانع مختلف و پرخطری تدارک دید و سنگرهای کمین و خاکریزهای متعددی ایجاد و روزبه‌روز

منطقه شمالی (هور) را مهیا کرده، سپس از طریق جاده نشوه - القرنه، ادوات سنگین را به شمال اعزام می‌کردند تا منطقه تثبیت شود.

گفتنی است برای اجرای عملیات مقرر شد قرارگاه نجف (سپاه) در منطقه هور و قرارگاه کربلا (ارتش) در منطقه پاسگاه زید، مأموریت‌های خود را انجام دهند؛ با این تفاوت که تمرکز اصلی عملیات عمدتاً متوجه منطقه هور بود. بدین ترتیب، در طرح کلی، پنج هدف مدنظر قرار گرفت: ۱. پل العزیر. ۲. پل و سه‌راهی القرنه. ۳. جزایر مجنون جنوبی و شمالی (به‌لحاظ اینکه برای دستیابی به اهداف عملیات جا پا محسوب می‌شدند). ۴. طلائیه. ۵. نشوه (جاده نشوه - طلائیه).

در عملیات خیبر رزمندگان باید از این منطقه به جزایر مجنون جنوبی و شمالی یورش می‌بردند. در مرحله دوم عملیات خیبر، تمرکز آتش دشمن در طلائیه، که شامل زمینی بسیار محدود است، فوق‌العاده سنگین بود، به‌طوری‌که در یک لحظه صدها قبضه توپ و خمپاره، هم‌زمان بر این نقطه آتش می‌ریختند و به قول رزمندگان، زمین را شخم می‌زدند. میزان اجرای آتش توپخانه و ادوات ارتش عراق را در این منطقه بیش از ده‌ها هزار گلوله توپ، کاتیوشا و خمپاره تخمین زده‌اند. اما به‌دلیل اهمیتی که منطقه طلائیه در کل عملیات خیبر داشت، ضرورت مقاومت و ایستادگی نیروها در آن، مدام از سوی فرماندهان در اتاق جنگ گوشزد می‌شد. عملیات خیبر بعد از فتح خرمشهر اولین عملیاتی بود که وضع جنگ را دگرگون کرد و پس از آن، ایران وارد فاز جدیدی در جنگ شد. ابتکار در عملیات خیبر جنگ را رهبری کرد. عملیات خیبر در شرایطی که غافلگیری در آن اصل بود و در تصور عراق نمی‌گنجید، اجرا شد. در این عملیات،

این منطقه تحرکاتی نظیر تیراندازی به‌سوی پاسگاه‌های مرزی و احداث سنگر درمقابل آنها، استقرار نیرو و تانک در برابر پاسگاه طلائیه قدیم، پروازهای شناسایی بر فراز منطقه و بازداشت صیادان بومی داشت.

۲. با آغاز رسمی جنگ عراق علیه ایران، این منطقه یکی از محورهای اصلی هجوم به خوزستان بود و در همان روزهای اول جنگ توسط لشکر ۵ مکانیزه عراق سقوط کرد و تا عملیات بیت‌المقدس در اشغال کامل عراق بود. در مرحله دوم عملیات بیت‌المقدس که دشمن از جنوب کرخه‌نور به‌سوی مرز عقب‌نشینی کرد، مواضع خود را در مجاورت طلائیه مستحکم کرده، مجهزترین موانع و استحکامات خود شامل انواع دژ، میادین مین، تله‌های انفجاری، سنگرهای بتنی، سیم‌های خاردار و خاکریزهای متعدد را در این منطقه ایجاد کرد.

۳. این منطقه یکی از محورهای مهم عملیات خیبر و عملیات بدر و کلید حفظ جزایر مجنون در طول جنگ بود؛ چراکه تصرف طلائیه به‌معنی تثبیت پیشروی ایران در هور بود. عملیات خیبر از تاریخ ۱۳۶۲/۱۲/۳ با هدف عبور از هور و تهدید بصره از شمال، در دو محور مستقل هورالهویزه و زید انتخاب شد؛ با این تفاوت که عملیات اصلی و تعیین‌کننده، در هور اجرا می‌شد. طبق طرح عملیات، نیروهای ایرانی از دو محور هورالهویزه و زید دست به حمله می‌زدند:

الف) در محور هورالهویزه، نیروهای ایرانی با عبور از هورالهویزه و تصرف جزایر مجنون، خود را به ساحل دجله رسانده، با عبور از آن، جاده بسیار مهم بصره - العماره را تصرف می‌کردند.

ب) در منطقه پاسگاه زید، نیروهای عمل‌کننده در محور طلائیه و شلمچه با پیشروی به‌سمت شط‌العرب و تصرف نشوه، زمینه الحاق با نیروهای

